

IN MEMORIAM

## Gergely Ferenc (1914–1998)

Életének nyolcvannegyedik évében, március 18-án Budapesten elhunyt Gergely Ferenc orgonaművész, nyugalmazott egyetemi tanár, a pesti ferences templom orgonistája, a Magyar Egyházzenei Társaság tagja. Halálával az egyik legismertebb és legnagyobb tisztelettel körülvett orgonaművész távozott közülünk.

Gergely Ferenc 1914. szeptember 10-én született Budapesten. Zenei tanulmányait 1933 és 1942 között a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola orgona főtanszakán és főiskolai énektanárképző szakán Zalánfy Aladár (orgona), Wehner Géza (zongora), Siklós Albert (zeneszerzés) valamint Harmath Artúr, Bárdos Lajos és Ádám Jenő tanítványaként végezte. Ezt követően 1940-ben és 1942-ben Lipcsében Günther Raminnál, 1948-ban Párizsban Olivier Messiaennál járt tanulmányúton.

Kiterjedt pedagógiai tevékenységével orgonaművészek és kántorok generációit indította útnak pályájukon; 1943–69-ig a Nemzeti Zenede majd a Zeneművészeti Szakiskola tanára, 1958–96-ig pedig a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola orgonatanára volt. A II. világháború után néhány évig, 1947-52-ig, a pesti teológiai fakultáson az egyházzene megbízott előadójaként tevékenykedett, közben, 1950-től, Werner Alajossal együtt kántorképző kurzust szervezett a rendházakból elűzött szerzeteseknek. Az 1951-től hivatalosan is engedélyezett tanfolyamon élete végéig tanított. Pedagógiájára —a művészileg értékes középpontba helyezésén túl— nagyfokú nyitottság volt jellemző mind a repertoár megválasztását, mind tanítványainak előadási stílusát illetően. Mindenkinek saját, egyéni hangját engedte kifejlődni, csupán a szélsőségeket igyekezett szeretettel nyesegetni. Egykori növendékei tanulmányaik befejezését követően még hosszú évekig kérhették tanácsait művészi kérdésekben: mindig örömmel segített. Ugyanaz a nyitottság és kollegialitás nyilvánult meg abban, hogy a fővárosi orgonakoncertek, előadások, kurzusok szinte állandó látogatója volt.

Pedagógiai tevékenységének részeként több orgonaművet komponált Pécsi Sebestyén 1960-ban megjelent harmónium- és orgonaiskolája számára. 1961-ben hazai kiadásban megjelentette Liszt tizenhárom orgonaművét, majd 1969-ben a „Magyar orgonazene” sorozat III. kötetének szerkesztőjeként több kortárs szerző darabját. 1972-ben adta közre Hans Klotz: „Az orgonáról” című ismeretterjesztő kötetének hazai vonatkozású adatokkal kiegészített fordítását, 1994-ben pedig magyarországi orgonakronikát készített, mely azonban kéziratban maradt. Művészeti tervei szerint számos orgona épült.

Hangversenyein széles repertoár volt hallható. Bár a darabokat minden stílusban biztos ízléssel és formálókészséggel, szuggesztív előadásban szólaltatta meg, hallgatóságát többnyire különösen választékos, színes regisztrálásával és koncert-

jei végén szinte elmaradhatatlan rögtönzéseivel ragadta meg. Maradandó értéket keresvén csalahatatlan biztonssággal tájékozódott a kortárs zenében, így Olivier Messiaen orgonaművészetének első hazai apostolát tisztelhetjük benne.

Még reálgimnáziumi tanulóként, 1931-ben kezdte meg zenei szolgálatát a pesti ferences templomban, melyet karnagyként 1948-ig, orgonistaként élete végéig ellátott. Emellett hosszú évekig más templomokban is orgonált, 1936-40-ig a Terézvárosi plébániatemplomban, 1940–58-ig az Egyetemi templomban, 1947-50-ig pedig a Dohány utcai zsinagógában.

Improvizáló- és regisztráló-művészete a liturgiában talált igazi termékeny talajra, az ünnepek jellegéhez, az egyes énekek karakteréhez kapcsolódóan teljességében ott bontakozhatott ki. Templomi szolgálatá hitvallása is volt egyben, melyhez politikai kurzusoktól függetlenül ragaszkodott. Nemcsak szolgálati helyét, a pesti ferences templomot szerette — melynek egykor Liszt Ferenc is gyakori látogatója volt, s ezért a nagy zeneszerző műveinek megszólaltatásával annak emlékéét igyekezett ápolni— hanem vonzódott a ferences szellemiséghez is. Mihelyt tehetette, 1991-ben a ferences harmadrendbe kérte felvételét.

Tevékenységéért több világi kitüntetésben részesült (1958 – Liszt-díj III. fokozat, 1974 – Munka Érdemrend ezüst fokozat, 1981 – érdemes művész, 1984 – Munka Érdemrend arany fokozat, 1992 – Liszt-díj, 1994 – Kossuth-díj), 1989-ben pedig II. János Pál pápától megkapta a „Nagy Szent Gergely Rend civil osztályának lovagja” címet. Művészetét a határokon túl is elismerték, számos európai országban és Kanadában hangversenyezett, rangos nemzetközi versenyek zsűrijeinek volt gyakori tagja.

Földi maradványai —végakarataának megfelelően— a pesti ferences templom kriptájában nyugszanak.

*Enyedi Pál*

## Máté János (1934–1998)

Máté János 1934. június 6-án Tápon, kántortanítók gyermekeként született; 1942 októberétől Rákospalota lakosa; 1948-ben a szolgálattól eltiltott édesapja helyett megkezdi kántori szolgálatát; 1949-ben felvételt nyer a budapesti Zeneművészeti Szakiskola zongoraszakára, Sándor Renée osztályába; 1951-ben orgonálni kezd Hammerschlag Jánosnál, zeneszerzést tanul Sugár Rezsőnél; 1952-ben a Lónyay utcai Református Gimnáziumban érettségizik; tanulmányait a Zeneművészeti Szakiskola Szaktanárképző szakán folytatja; 1955-ben zongora-, szolfézs- valamint általános iskolai énektanári oklevelet szerez. Tovább tanul a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola középiskolai énektanár és karvezető valamint orgonaművész-tanári szakán. Tanárai: Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Gárdonyi Zoltán, Járdányi Pál, Kókai Rezső, Kósa György, Szőnyi Erzsébet, Vásárhelyi Zoltán, Pécsi Sebestyén; 1959-ben énektanári és karvezetői, 1960-ban orgonaművészi diplomát szerez.